

Nicolae-Horia Țiț

Facultatea de Drept,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Partea generală.
Judecata în primă instanță**

Curs universitar

Editura
Hamangiu
2024

CUPRINS

CAPITOLUL I. PROCESUL CIVIL – PREZENTARE GENERALĂ. IZVOARELE DREPTULUI PROCESUAL CIVIL. APLICAREA LEGII DE PROCEDURĂ. PRINCIPIILE DREPTULUI PROCESUAL CIVIL	1
<i>Secțiunea 1. Definiția procesului civil. Fazele și etapele procesului civil</i>	<i>1</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului procesual civil. Aplicarea legii de procedură civilă</i>	<i>8</i>
§1. Izvoarele dreptului procesual civil	8
§2. Aplicarea legii de procedură civilă	11
<i>Secțiunea a 3-a. Principiile fundamentale ale procesului civil</i>	<i>17</i>
§1. Principiul dreptului la un proces echitabil	20
§2. Principiul legalității	27
§3. Principiul egalității	29
§4. Principiul disponibilității	30
§5. Principiul exercitării drepturilor procesuale cu bună-credință	32
§6. Dreptul la apărare	35
§7. Principiul contradictorialității	38
§8. Principiul oralității	46
§9. Principiul nemijlocirii	48
§10. Principiul publicității	49
§11. Limba de desfășurare a procesului	51
§12. Principiul continuității	52
§13. Rolul judecătorului în aflarea adevărului	54
CAPITOLUL II. ACȚIUNEA CIVILĂ. CONDIȚIILE DE EXERCITARE A ACȚIUNII CIVILE	61
<i>Secțiunea 1. Acțiunea civilă – definiție, caracteristici, structură</i>	<i>61</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea cererilor și apărărilor</i>	<i>64</i>
§1. Considerații prealabile	64
§2. Cereri principale, cereri accesorii; cereri introductive, cereri adiționale și cereri incidentale	65
§3. Cereri în realizare, cereri în constatare și cereri în constituire	68
§4. Cereri nepatrimoniale și cereri patrimoniale	70
§5. Clasificarea apărărilor	71
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile de exercitare a acțiunii civile</i>	<i>72</i>
§1. Capacitatea procesuală	72
§2. Calitatea procesuală	72
§3. Formularea unei pretenții, respectiv a unei apărări	76

§4. Interesul	77
§5. Sancțiunile nerespectării condițiilor de exercitare a acțiunii civile	79

CAPITOLUL III. PARTICIPANȚII LA PROCESUL CIVIL – JUDECĂTORUL

(INCOMPATIBILITATEA, ABȚINEREA, RECUZAREA)	81
<i>Secțiunea 1. Reguli generale privind alcătuirea instanțelor (compunerea și constituirea instanței)</i>	81
<i>Secțiunea a 2-a. Motivele de incompatibilitate</i>	86
§1. Motivele de incompatibilitate de ordine publică (absolute)	87
§2. Motivele de incompatibilitate de ordine privată (relative)	92
<i>Secțiunea a 3-a. Abținerea și recuzarea</i>	96
<i>Secțiunea a 4-a. Incompatibilitatea, abținerea și recuzarea altor participanți la procesul civil</i>	107

CAPITOLUL IV. PĂRȚILE. COPARTICIPAREA PROCESUALĂ.

REPREZENTAREA PĂRȚILOR ÎN JUDECATĂ	110
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de parte în procesul civil</i>	110
<i>Secțiunea a 2-a. Drepturile și obligațiile părților în procesul civil</i>	113
§1. Drepturile procesuale ale părților	113
§2. Obligațiile procesuale ale părților	118
<i>Secțiunea a 3-a. Capacitatea procesuală de folosință și de exercițiu</i>	119
§1. Capacitatea procesuală de folosință	119
§2. Capacitatea procesuală de exercițiu	121
<i>Secțiunea a 4-a. Coparticiparea procesuală</i>	124
<i>Secțiunea a 5-a. Reprezentarea părților în procesul civil</i>	127
§1. Reprezentarea legală	128
§2. Reprezentarea convențională	129
§3. Reprezentarea judiciară	134
§4. Dovada calității de reprezentant	136
<i>Secțiunea a 6-a. Asistența judiciară</i>	139

CAPITOLUL V. PARTICIPAREA TERȚILOR LA PROCESUL CIVIL.

PARTICIPAREA MINISTERULUI PUBLIC ÎN PROCESUL CIVIL	142
<i>Secțiunea 1. Formele participării terților la procesul civil</i>	142
<i>Secțiunea a 2-a. Intervenția voluntară (principală și accesorie)</i>	145
§1. Intervenția principală	145
§2. Intervenția accesorie	146
§3. Procedura încuviințării în principiu a cererilor de intervenție voluntară	148
§4. Efectele intervenției	150

<i>Secțiunea a 3-a. Intervenția forțată (chemarea în judecată a altor persoane, chemarea în garanție, arătarea titularului dreptului)</i>	152
§1. Chemarea în judecată a altor persoane	153
§2. Chemarea în garanție	160
§3. Arătarea titularului dreptului	166
<i>Secțiunea a 4-a. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane</i>	168
<i>Secțiunea a 5-a. Participarea Ministerului Public în procesul civil</i>	175
CAPITOLUL VI. COMPETENȚA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI	181
<i>Secțiunea 1. Competența materială</i>	181
§1. Competența materială – definiție, caracteristici, feluri, natură juridică	181
§2. Competența materială a judecătorilor	182
§3. Competența materială a tribunalelor	186
§4. Competența materială a curților de apel	191
§5. Competența materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție	196
§6. Determinarea competenței materiale după valoarea obiectului cererii introductive de instanță	202
§7. Competența materială specializată a completurilor sau secțiilor din cadrul instanței	210
<i>Secțiunea a 2-a. Competența teritorială</i>	214
§1. Competența teritorială – definiție, caracteristici, feluri, natură juridică	214
§2. Reguli generale în materie de competență teritorială	216
§3. Competența teritorială alternativă	221
§4. Competența teritorială exclusivă	226
§5. Competența teritorială facultativă	236
<i>Secțiunea a 3-a. Întinderea competenței instanței sesizate.</i>	
<i>Prorogarea de competență</i>	240
§1. Prorogarea legală de competență	240
§2. Prorogarea judecătorească de competență	247
§3. Prorogarea convențională de competență	247
§4. Întinderea competenței instanței sesizate asupra apărărilor, chestiunilor prejudiciale și incidentelor procedurale	250
<i>Secțiunea a 4-a. Excepția de necompetență. Verificarea competenței</i>	254
<i>Secțiunea a 5-a. Conflictul de competență</i>	270
<i>Secțiunea a 6-a. Litispendența și conexitatea</i>	277
§1. Excepția de litispendență	277

§2. Excepția de conexitate _____	279
<i>Secțiunea a 7-a. Strămutarea proceselor și delegarea instanței</i> _____	282
CAPITOLUL VII. ACTELE DE PROCEDURĂ _____	290
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind actele de procedură.</i>	
<i>Clasificarea actelor de procedură</i> _____	290
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile intrinseci ale cererilor adresate instanțelor judecătorești</i> _____	295
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile extrinseci ale cererilor adresate instanțelor judecătorești</i> _____	301
CAPITOLUL VIII. CITAREA ȘI COMUNICAREA ACTELOR DE PROCEDURĂ _____	309
<i>Secțiunea 1. Reguli generale privind citarea și comunicarea actelor de procedură</i> _____	309
<i>Secțiunea a 2-a. Modalități de comunicare</i> _____	312
<i>Secțiunea a 3-a. Locul citării și comunicării actelor de procedură</i> _____	316
<i>Secțiunea a 4-a. Cuprinsul citației</i> _____	322
<i>Secțiunea a 5-a. Procedura de comunicare a citațiilor și a altor acte de procedură</i> _____	325
<i>Secțiunea a 6-a. Citarea prin publicitate</i> _____	330
<i>Secțiunea a 7-a. Verificarea realizării procedurii și invocarea neregularităților privind citarea</i> _____	335
CAPITOLUL IX. NULITATEA ACTELOR DE PROCEDURĂ _____	342
<i>Secțiunea 1. Reguli generale privind nulitățile procedurale.</i>	
<i>Clasificarea nulităților</i> _____	342
§1. Reguli generale privind nulitățile procedurale _____	342
§2. Clasificarea nulităților _____	343
<i>Secțiunea a 2-a. Invocarea nulităților</i> _____	348
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele nulităților</i> _____	352
CAPITOLUL X. TERMENELE DE PROCEDURĂ _____	357
<i>Secțiunea 1. Reguli generale aplicabile termenelor procedurale.</i>	
<i>Clasificarea termenelor</i> _____	357
<i>Secțiunea a 2-a. Calculul termenelor</i> _____	364
§1. Momentul de la care începe să curgă termenul _____	364
§2. Modul de calcul al termenelor procedurale _____	368
<i>Secțiunea a 3-a. Incidente cu privire la curgerea termenelor procedurale. Repunerea în termen</i> _____	370
<i>Secțiunea a 4-a. Sancțiunea nerespectării termenelor procedurale</i> _____	373

CAPITOLUL XI. AMENZI JUDICIARE ȘI DESPĂGUBIRI	380
<i>Secțiunea 1. Amenzile judiciare și despăgubirile</i>	380
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura de aplicare a amenzilor și despăgubirilor și cererea de reexaminare</i>	392
CAPITOLUL XII. PROCEDURA ÎN FAȚA PRIMEI INSTANȚE.	
SESIZAREA INSTANȚEI DE JUDECATĂ. ETAPA SCRISĂ	396
<i>Secțiunea 1. Reguli generale privind sesizarea instanței de judecată</i>	396
<i>Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată – cerințele intrinseci și extrinseci</i>	400
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele introducerii cererii de chemare în judecată</i>	411
<i>Secțiunea a 4-a. Înregistrarea, verificarea și regularizarea cererii de chemare în judecată</i>	413
<i>Secțiunea a 5-a. Fixarea primului termen de judecată și măsuri pentru pregătirea judecății</i>	429
<i>Secțiunea a 6-a. Modificarea cererii de chemare în judecată</i>	436
<i>Secțiunea a 7-a. Întâmpinarea</i>	439
<i>Secțiunea a 8-a. Cererea reconvențională</i>	446
CAPITOLUL XIII. ȘEDINȚELE DE JUDECATĂ	457
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale referitoare la ședințele de judecată</i>	457
<i>Secțiunea a 2-a. Exercitarea drepturilor și obligațiilor părților în timpul ședinței de judecată. Termenul în cunoștință</i>	464
<i>Secțiunea a 3-a. Amânarea judecății și preschimbarea termenului</i>	473
<i>Secțiunea a 4-a. Încheierile de ședință</i>	478
CAPITOLUL XIV. CERCETAREA PROCESULUI. EXCEPȚIILE PROCESUALE	489
<i>Secțiunea 1. Reguli generale privind cercetarea procesului</i>	489
<i>Secțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale</i>	496
CAPITOLUL XV. PROBELE	503
<i>Secțiunea 1. Sarcina și obiectul probei</i>	503
<i>Secțiunea a 2-a. Propunerea probelor. Rolul judecătorului</i>	508
<i>Secțiunea a 3-a. Încuviințarea probelor</i>	514
<i>Secțiunea a 4-a. Reguli generale privind administrarea probelor</i>	522
<i>Secțiunea a 5-a. Asigurarea probelor</i>	528
<i>Secțiunea a 6-a. Aprecierea probelor. Standardul de apreciere</i>	532

<i>Secțiunea a 7-a. Proba cu înscrisuri</i>	535
§1. Reguli generale privind proba cu înscrisuri. Clasificarea înscrisurilor	535
§2. Înscrisurile autentice. Înscrisurile sub semnătură privată. Înscrisurile pe suport informatic	538
§3. Administrarea probei cu înscrisuri	544
§4. Verificarea înscrisurilor. Înscrisura în fals	548
<i>Secțiunea a 8-a. Proba cu martori</i>	554
§1. Admisibilitatea probei cu martori	554
§2. Propunerea, încuviințarea, administrarea și aprecierea probei cu martori	556
<i>Secțiunea a 9-a. Prezumțiile</i>	566
<i>Secțiunea a 10-a. Expertiza</i>	572
<i>Secțiunea a 11-a. Mijloacele materiale de probă</i>	582
<i>Secțiunea a 12-a. Cercetarea la fața locului</i>	584
<i>Secțiunea a 13-a. Mărturisirea și interogatoriul</i>	585
§1. Mărturisirea	585
§2. Interogatoriul	587

CAPITOLUL XVI. INCIDENTE PROCEDURALE – RENUNȚAREA,

SUSPENDAREA, PERIMAREA	593
<i>Secțiunea 1. Renunțarea la judecată</i>	593
<i>Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins</i>	598
<i>Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului</i>	601
§1. Suspendarea voluntară	601
§2. Suspendarea de drept	605
§3. Suspendarea judecătorească (facultativă)	611
§4. Hotărârea de suspendare	620
<i>Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii. Perimarea instanței</i>	621

CAPITOLUL XVII. DEZBATEREA ÎN FOND A PROCESULUI. DELIBERAREA

ȘI PRONUNȚAREA HOTĂRÂRII	626
<i>Secțiunea 1. Dezbaterea în fond a procesului</i>	626
<i>Secțiunea a 2-a. Deliberarea</i>	631
<i>Secțiunea a 3-a. Minuta și pronunțarea hotărârii</i>	634

CAPITOLUL XVIII. HOTĂRÂRILE JUDECĂTOREȘTI

<i>Secțiunea 1. Clasificarea hotărârilor judecătorești</i>	641
§1. Sentințe, decizii și încheieri	641
§2. Hotărâri cu executare provizorie, executorii și definitive	644

<i>Secțiunea a 2-a. Conținutul hotărârii. Redactarea și comunicarea hotărârii</i>	646
§1. Conținutul hotărârii	646
§2. Redactarea și comunicarea hotărârii	649
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele hotărârii judecătorești</i>	654
§1. Dezinvestirea instanței	654
§2. Autoritatea de lucru judecat	655
§3. Puterea executorie	663
§4. Forța probantă	667
§5. Relativitatea și opozabilitatea efectelor hotărârii judecătorești	668
<i>Secțiunea a 4-a. Hotărârile date în baza recunoașterii și hotărârile de expedient</i>	670
<i>Secțiunea a 5-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârilor judecătorești</i>	673
§1. Îndreptarea hotărârii	673
§2. Lămurirea hotărârii și înlăturarea dispozițiilor contradictorii	674
§3. Completarea hotărârilor	676
§4. Caracteristici procedurale comune	678
<i>Secțiunea a 6-a. Executarea provizorie</i>	679
<i>Secțiunea a 7-a. Cheltuielile de judecată</i>	683